

Udkomne Bøger.

Det kongelige Frederiksborgske Stutteris Historie. Af Statskonsulent *J. Jensen*. XX. Bind af de af Det kgl. d. Landhusholdningsselskab med Understøttelse af Det Raben-Levetzauske Fond udgivne Landboskrifter. (Hovedkommission: August Bangs Boghandel.)

Dette Værk er et hippologisk Arbejde, støttet paa grundigt Studium af historiske Fakta, vedrørende det kongelige Frederiksborgske Stutteri. Alt tidligere har denne Opgave været søgt løst af Professorerne *Erik Viborg* og *V. Prosch*, men af Mangel paa Kildeskrifter har ingen af dem mægtet at give en sammenhængende, afsluttet Fremstilling af Stutteriets Historie. Her var altsaa en Lakune i vor hippologiske Litteratur at udfylde. Ret tidligt og ved Tilfældets Magt blev dette Statskonsulenten bevidst. Med den ham egne Ihærdighed og Flid gav han sig i Lag med at gennemse Biblioteker, Arkiver m. m. for at tilvejebringe det Materiale, der dertil var fornødent. Med kritisk Sans har han vidst at bearbejde det tilvejebragte Stof, og nu foreligger altsaa Resultatet af dette hans Arbejde i nævnte Værk: Det kongelige Frederiksborgske Stutteris Historie fra dets første Oprindelse til dets Opløsning 1840, en samlet Fremstilling af denne, hvori hvert enkelt Tidsrum i Rækkefølge og uden Afbrydelse historisk er belyst paa Grundlag af de for hvert ved flittig Søgen tilvejebragte Dokumenter m. m.

Stoffet er behandlet i to væsentlig forskellige Afsnit. I det første gives under Titelen »Kronologisk Oversigt« en sammenhængende historisk Fremstilling af Stutteriets Historie med en Indledning, hvori de hjemlige hippologiske Forhold i Mid-

delalderen i korte Træk skildres. Dette Afsnit frembyder størst Interesse og vil med Tilfredsstillelse læses af alle Fagmænd saa vel som af enhver, der, overhovedet er hippologisk eller historisk interesseret. Paa Grundlag af de i Kildeskrifterne indsamlede Enkeltheder er det nemlig her lykkedes Forfatteren ved en livfuld Fremstilling at gøre de ofte ret tørre Fakta levende. Væsentlig statistiske Fakta er her knyttet til og sat i Forbindelse med de vekslende Tiders historiske og sociale Udvikling, som Forfatteren ved Lejligheden og med Hensigten for Øje har vidst at sætte sig grundigt ind i og benytte. Hans deraf dragne Slutninger synes upartiske og saa nøgternt fremsatte, at de er at regne som logiske Slutninger af givne Fakta. I det hele er dette Afsnit som det følgende skrevet saa objektivt som muligt, kun med saa faa subjektive Tilføjelser og Bemærkninger, som er nødvendige for at give Bogen Tiltrækningskraft ogsaa for dem, som ikke kan formenes at være særlig hippologisk interesserede, men som dog nok kunde ønske at gøre Bekendtskab med Ejendommelighederne ved en Institution, der i sin Tid har gjort vort lille Land berømt og med Hæder er omtalt i den store Yderverden. Om Forfatterens dertil knyttede egne Anskuelse kan det ikke undgaas, at der er divergerende Meninger. Dette gælder saaledes det fortrinligt skrevne Kapitel om »Den nye Tids Frembrud«. Han omhandler deri bl. a. Væddeløbshestens Betydning i Avlen, den til dens Anvendelse knyttede gode eller faretruende Følger, Væddeløbenes og Træningens Betydning m. m. Hans bestemte Holdning i disse Spørgsmaal gør dette lille Kapitel til Bogens Kærnepunkt, thi her findes de væsentligste hippologiske Spørgsmaal, som saa skarpt skiller Hippologerne i to hinanden modarbejdende Partier paa den lettere Avls Omraade, bestemt besvarede, og Svaret er baseret paa Grundlag af Stutteriets Historie — en Underbygning, som vanskelig kan rokkes. Man vil forstaa, at dette Kapitel derfor er ligesom Slutstenen paa og Kvintessentsen af hele Arbejdet, der derved, foruden at være en blot og bar Gengivelse af indsamlede historiske og statistiske Fakta, stemples med Forfatterens eget og selvstændige Præg.

I det andet Afsnit af Bogen omtales kapitelvis alle til Stutteriet dets Forvaltning og Bestyrelse knyttede Forhold, saaledes Stutteriets Bygninger og Jorder, Personalet, Stammer

og Stod, Stamtavler, Avlsledelse, Forplejning, Smitsoter, Sygdomme og Dødelighed. Landstutteriet, den kongelige Stald, den kongelige Rideskole m. m. Man vil heraf se, at alle Enkeltheder Stutteriet vedrørende her er blevet bragt frem for Dagens Lys, saa at de for den interesserede Læser og Fagmand kan tjene til en paa historiske Fakta grundet Belæring. Arbejdet hører derfor til dem, som ikke alene fanger Interessen i Øjeblikket, men som har varigt Værd og for stedse vil knytte Konsulentens Navn til Fremtidsstudierne af den danske hippologiske Historie.

I ca. 25 Aar har Statskonsulenten beskæftiget sig med dette Arbejde. Den, som grundigt vil sætte sig ind i Bogens Enkeltheder, skal nok faa at fornemme, hvad dette vil kræve af Tid, og han vil deraf kunne forstaa, hvad det maa have kostet af Møje og Flid at samle, ordne og vurdere dette Materiale. Til Gengæld har Forfatteren da nu ogsaa den Tilfredsstillelse og Glæde, at det nu maa siges, at Stutteriets Historie er saa grundig og kritisk belyst i alle sine Enkeltheder, at det ikke vil kunne gøres bedre, og at hans Navn paa den smukkeste Maade er blevet knyttet til de desværre kun faatallige Foregangsmænd, som kan regnes til vore hjemmehørende, virkelig fortjenstfulde, hippologiske Forfattere, hvis Betydning rækker ud over deres Levetid.

21 Afbildninger, smukt udførte, pryder Værket.

J. C. A. Schwarz-Nielsen.

Haandbog i Danmarks Statistik. Af *Jens Warming*, Kontorchef i Statens statistiske Bureau og Docent ved Universitetet.

I Tidsskriftets forrige Aargang (S. 705) omtaltes første Hæfte af denne fortrinlige Haandbog, af hvilken nu andet Hæfte (Side 161—320) er udkommet. Fremstillingen af Landbrugets Forhold fortsættes og slutes i dette Hæfte, der endvidere beskæftiger sig med Skovbruget, Havebruget, Mineralproduktionen og Fiskeriet og begynder paa en Redegørelse af Industriens Forhold. Hæftet omhandler: Ind- og Udførsel af Landbrugsprodukter, Landejendommenes Værdi, Antal og Størrelse, Husmandsbrug, Besiddelsesform og Kreditforhold, Landbrugets Personale, Arbejds løn og Arbejdstid, Foreninger, Undervisning og Statsunderstøttelse. For hvert Afsnit gives der en kort historisk Fremstilling af Udviklingen, og overskueligt gøres der Rede for Nutidens Landbolovgivning paa forskellige Omraader. Haandbogen er ikke blot let og fortrinlig at slaa op i, naar man vil søge

Oplysning om et specielt Æmne, men man læser ogsaa de forskellige Afsnit i Sammenhæng med Interesse. Bogen vil udkomme i 3 à 4 Hæfter paa tilsammen ca. 30 Ark à 25 Øre. (G. E. C. Gad's Forlag. Kjøbenhavn.)

En og tyvende Beretning om den under Landbrugsministeriet sorterende **Landøkonomiske Konsulentvirksomhed 1909**. II. Hæfte: Konsulenternes Indberetninger. Udgivet paa Landbrugsministeriets Foranstaltning af Det kgl. danske Landhusholdningsselskab. 228 Sider. (Ikke i Boghandelen.)

Brugen af Kunstgødning. Af *O. H. Larsen*. 5. Hæfte af »Husmandens Haandbog«, udgivet af de samvirkende sjællandske, fynske, lolland-falsterske og bornholmske Husmandsforeninger. 39 Sider. (Centraltrykkeriet. Slagelse.)

Esbjergs Historie. Et Blad af Vestjyllands Historie. I. Havnen. Af *S. Alkærsig*. Udgivet med Understøttelse af Borgere i Esbjerg og »Historisk Samfund for Ribe Amt«. 139 Sider. (Dalsgaard Olsens Forlag. Esbjerg.)

71. Beretning fra den kgl. Veterinær- og Landbohøjskoles Laboratorium for landøkonomiske Forsøg: **A. Forsøg med Opvarmning af sød Fløde og Mælk til 120 à 130° C.** **B. Forsøg med Aktieselskabet Titans ny Centrifuge**. 36 Sider. 50 Øre. (Aug. Bangs Bogh. Kjøbenhavn.)
